

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Lze se vyhnout povinné účasti zástupců zaměstnanců v dozorčích radách?

Již zrušený obchodní zákoník více než 20 let upravoval povinnou účast zaměstnanců v dozorčích radách akciových společností. Rekodifikace soukromého práva účinná od 1. ledna 2014 tuto úpravu nepřevzala a podle převládajícího výkladu zákona o obchodních korporacích, který obchodní zákoník nahradil, nikdo jiný než valná hromada nemohl po roce 2014 volit členy dozorčí rady.

RANDA HAVEL ■ LEGAL

Ačkoliv v mnoha společnostech byla v minulosti spolupráce členů dozorčí rady z řad zaměstnanců s vedením společnosti přínosná, nebylo to samozřejmě pravidlem. Z právně filozofického hlediska lze určitě polemizovat, zda je povinná účast zástupců zaměstnanců v dozorčích radách odůvodněná. Stát tímto opatřením přímo zasahuje do práva akcionářů určit, kdo se bude podílet na řízení jimi vlastněné společnosti. Zájem zaměstnanců totiž může být část v konfliktu se zájmem akcionářů. Také proto některé společnosti přijali zrušení povinné zastoupení zaměstnanců v dozorčí radě s úlevou. Po vzoru přísloví „dveřmi ven, oknem zpátky“ však zákonodárce na sklonku roku 2016 vrátil, byť v okleštěné podobě, zákonnou povinnost účasti zástupců zaměstnanců v dozorčích radách.

Bohužel je výsledek práce poslanců a senátorů z legislativního hlediska v tomto případě velmi pochybný, protože schválená podoba novely přináší velké množství výkladových problémů. Zatímco byla úprava v obchodním zákoníku po mnoha novelizacích ucelená a její výklad ustálený, v zákoně o obchodních korporacích tuto složitou problematiku nyní upravuje pouze několik málo strohých ustanovení. To vše podtrhuje mezera v zákoně, která nepožaduje, aby zástupce zaměstnanců v dozorčí radě byl sám zaměstnancem dané společnosti. Osobně se obávám pokoutných manipulátorů, kteří budou na zaměstnance působit, aby je nominovali a následně zvolili do dozorčí rady, přičemž takové osoby mohou působit i ve více společnostech.

Pokud mají společnosti obavu o fungování orgánů společnosti se zástupci zaměstnanců, nabízí se legitimní otázka, jak se lze v praxi vyhnout aplikaci těchto pravidel, aniž by tím došlo k porušení zákona.

Nejprve však shrňme, jaké jsou přesné podmínky pro povinnou účast zástupců zaměstnanců v dozorčích radách. V tomto ohledu je klíčové, že tato povinnost dopadá pouze na akciové společnosti s více než 500 zaměstnanci. Pokud akciová společnost tuto podmínku splňuje, musí být počet členů její dozorčí rady dělitelný třemi (tj. 3, 6, 9, 12, atd.). Z tohoto počtu musí být alespoň jedna třetina členů volena zaměstnanci. Z přechodného ustanovení novely zákona o obchodních korporacích vyplývá, že jak stanovy, tak i složení dozorčí rady, musí být těmito podmínkám přizpůsobeny do 14. ledna 2019. To znamená, že do této doby musí proběhnout nejen změna stanov, ale i volby zaměstnanců. V opačném případě společnosti riskují (v krajním případě) jejich zrušení soudem.

Právní řád nabízí několik možností, díky kterým lze vyloučit, anebo zmírnit dopady povinné účasti zaměstnanců v dozorčích radách.

První možností je přeměna dualistického systému řízení společnosti (s představenstvem a dozorčí radou) na monistický systém (se správní radou). Mám za to, že povinná účast zástupců zaměstnanců se vztahuje pouze na dozorčí radu a nikoliv na správní radu. Tento závěr opírám o doslovné znění novely zákona o obchodních korporacích, která upravila pouze ustanovení týkající se dozorčí rady a nikoliv správní rady. Stejně tak se přechodná ustanovení této novely vztahují pouze na společnosti s dozorčí radou a správní radu nijak nezmiňují. V neposlední řadě je také nutné zmínit, že původní návrh novely dopadal výslovně jak na dozorčí radu, tak i na správní radu; v konečném znění novely, však zmínka o správní radě byla vypuštěna. To podle mého názoru jasně dokazuje záměr zákonodárce zohlednit specifika fungování správní rady a vyjmout ji z dopadů této novely. Transformace dualistického systému na monistický přitom nečiní větší potíže a lze jí dosáhnout změnou stanov. V tomto kontextu je nicméně férové říct, že zákonná úprava monistického systému je zmatečná a za jiných okolností lze existenci monistického systému jen stěží doporučit. Většinu těchto potíží však lze překlenout precizní úpravou ve stanovách. Určitým rizikem tohoto řešení je, že zákonodárce či judikatura v budoucnu rozšíří povinnou účast zástupců zaměstnanců i na správní radu monistické akciové společnosti.

Druhou možností představuje přeměna akciové společnosti na společnost s ručením omezeným. Ta totiž vůbec nemusí zřizovat dozorčí radu. I pokud by dozorčí rada byla ve společnosti s ručením omezeným zřízena, povinnost účasti zástupců zaměstnanců v ní se neaplikuje. Ačkoliv je změna formy společnosti časově i nákladově náročnější proti předchozí variantě, nabízí jistotu trvalého a funkčního řešení tohoto problému.

Kromě těchto možností se nabízí i jiné varianty. Jde například o možnost rozdělení společnosti s více než 500 zaměstnanci na víc společností tak, aby počet zaměstnanců ani v jedné z těchto společností nepřesáhl uvedenou hranici.

Pokud z různých důvodů nelze tato opatření aplikovat a společnosti mají obavy ohledně personálního složení dozorčí rady, lze zvážit možnost redukce působnosti dozorčí rady na minimum vyžadované zákonem. V praxi se totiž často dozorčí radě přiznává rozšířená působnost či dokonce spolurozhodovací pravomoc v klíčových věcech, např. při volbě a odvolávání členů představenstva. Stejně tak lze ve stanovách vyloučit možnost, aby se členem orgánů (tj. i členem dozorčí rady zvoleného zaměstnanci) stala právnická osoba; v takovém případě by totiž hrozilo, že tato právnická osoba by na každé jednání dozorčí rady vyslala jiného zástupce a tím by stěžila kontinuální práci dozorčí rady. V každém případě však lze doporučit vypracování detailního a kvalitního volebního řádu, který upraví všechny záležitosti týkající volby zaměstnanců.

Mgr. Michal Pálkás,
advokát

ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s.r.o.

Truhlářská 13-15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 537 500 – 501

Fax: +420 222 537 510
e-mail: office.prague@randalegal.com

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. – jednatelé](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Když korporátní neshody nestačí: soudní zásah do účasti společníka jako krajní řešení](#)
- [Do 5 milionů EUR bez prospektu cenných papírů - novela ZPKT!](#)
- [Význam doplacení úvěru při přezkumu posouzení úvěruschopnosti](#)